

مطالعه رابطه نگهداری و تماس با انواع حیوانات با سلامت روانی و ویژگیهای شخصیتی صاحبان و نگهدارندگان آنها

دکتر علی طاهری میر قائد^۱، دکتر مسعود یونسیان^۲، دکتر حسین درگاهی^۳
دکتر علیرضا باهنر^۴، دکتر علیرضا بهرامی^۵، امیر لاله گانی^۶، دکتر حمید چوبینه^۷

چکیده

زمینه و هدف: امروزه خانواده‌های بسیاری از حیوانات خانگی مراقبت می‌کنند، یا در یک واحد دامپروری مشغول فعالیتند. بررسی پیامدهای روانی و شخصیتی نگهداری و کار با حیوانات، اهمیت خاصی دارد. هدف پژوهش حاضر، مقایسه وضعیت سلامت روانی و ویژگی‌های شخصیتی صاحبان حیوانات خانگی با صاحبان و کارکنان واحدهای دامپروری می‌باشد.

روش بررسی: تعداد ۵۰۰ نفر از مرتب‌ترین با انواع حیوانات که به کلینیک دانشگاه تهران مراجعه کرده بودند، یا در واحدهای دامی شهر تهران مشغول فعالیت بودند، بصورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. با استفاده از پرسشنامه سلامت روان عمومی که در ایران استاندارد شده است و پرسشنامه خزانه سئوال‌های شخصیتی بین‌المللی، داده‌های پژوهش جمع‌آوری شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون تحلیل واریانس چند متغیره و آزمون تعقیبی داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد کلیه میانگین زیرمقیاس‌های سلامت روان عمومی به جز زیر مقیاس اضطراب بین گروه‌های مورد مطالعه تفاوت دارد، درحالی‌که تفاوتی در برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی آنها دیده نمی‌شود. هم‌چنین، سازش‌پذیری نگهدارندگان حیوانات خانگی در مقایسه با دیگر گروه‌ها پایتتر است.

نتیجه‌گیری: وضعیت سلامت روان در صاحبان و نگه‌دارندگان حیوانات خانگی در مقایسه با سایر کشورها پائین است و تیپ‌های شخصیتی این افراد نیز با سایر کشورها تفاوت دارد که به نظر می‌رسد به دلیل تفاوت‌های فرهنگی و دستورات موکد دینی و فقهی در خصوص نگه‌داری از حیوانات خانگی است.

واژه‌های کلیدی: حیوانات خانگی، سلامت روانی، ویژگی‌های شخصیتی، حیوانات اهلی

* نویسنده مسئول :

دکتر حمید چوبینه ؛

دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم

پزشکی تهران

Email :
Hchobineh @tums.ac.ir

- دریافت مقاله : بهمن ۱۳۹۰ - پذیرش مقاله : فروردین ۱۳۹۲

مقدمه

سلامت روان در واقع جنبه‌ای از مفهوم کلی سلامت است. اگر چه در ابتدا فقط به سلامت جسم به عنوان سلامتی توجه می‌شد، اما با پیشرفت علم، بشر به جنبه‌های دیگر سلامت از جمله سلامت روان توجه کرده است (۱). سلامت روان، همان سلامت فکر و قدرت سازگاری فرد با محیط و اطرافیان است (۲). در بسیاری از کشورها وجود حیوانی خانگی در محیط

^۱ استادیار گروه بهداشت و بیماریهای آبزیان، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

ایران

^۲ استاد گروه محیط زیست، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

^۳ استاد، گروه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، دانشکده پیراپزشکی، عضو مرکز

تحقیقات مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

^۴ عضو مرکز تحقیقات زئونوز، دانشگاه علوم پزشکی تهران و استاد گروه بهداشت مواد

غذایی و اپیدمیولوژی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

^۵ استادیار پژوهشکده سرطان پستان، جهاد دانشگاهی و دانشجوی دکتری روانشناسی،

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

^۶ کارشناس ارشد روانشناسی، عضو جهاد دانشگاهی، تهران، ایران

^۷ دانشجوی دکتری بیولوژی تولید مثل، گروه آناتومی، دانشکده پزشکی و مربی گروه

علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، عضو مرکز تحقیقات زئونوز، دانشگاه علوم

پزشکی تهران، تهران، ایران

شناسایی ویژگی‌های شخصیتی افراد دارای حیوان خانگی انجام پذیرفته است، نتایج متفاوتی به دست آمده است. در این مطالعات اکثراً پنج صفت اصلی شخصیت یعنی برونگرایی، سازش‌پذیری، وظیفه‌شناسی، ثبات هیجانی و پذیرا بودن مورد بررسی قرار گرفته است. برونگرایی بیانگر وجود رویکردی پارانرژی به جهان مادی و اجتماعی در فرد می‌باشد که ویژگی‌هایی چون مردمی بودن، فعال بودن، قاطعیت و جرأت را شامل می‌شود. سازش‌پذیری نشانگر جهت‌گیری اجتماعی و جامعه‌پسند در مقابل نگرش خصمانه نسبت به دیگران می‌باشد که ویژگی‌هایی چون نوع‌دوستی، خوش‌قلبی، اعتماد و فروتنی را شامل می‌شود. وظیفه‌شناسی توصیف‌کننده قدرت کنترل تکانه‌هاست، به نحوی که جامعه اطراف را مطلوب می‌داند و تسهیل‌کننده رفتار تکلیف‌محور و هدف‌محور است. وظیفه‌شناسی ویژگی‌هایی چون تفکر قبل از عمل، به تأخیراندازی ارضاء خواسته‌ها، رعایت قوانین، هنجارها، سازماندهی و اولویت‌بندی تکالیف را در بر می‌گیرد. ثبات هیجانی به معنی گرایش نداشتن به هیجانات منفی مانند احساس اضطراب، نگرانی، غم و تنش و تمایل ثبات هیجانی و خونسردی می‌باشد و نهایتاً پذیرا بودن توصیف‌کننده گستردگی، عمق، پیچیدگی و خلاقانه بودن زندگی ذهنی و تجربی فرد در مقابل داشتن ذهنی بسته می‌باشد (۱۵-۱۲). Johnson & Warren (۱۹۹۱) به رابطه معنی‌داری بین صفات شخصیتی افراد دارای حیوان خانگی با سایر افراد دست نیافتند (۱۲)، در حالی که Parslow و همکاران (۲۰۰۵) به این نتیجه رسیدند که صاحبان حیوانات خانگی نسبت به کسانی که فاقد این حیوانات هستند از ثبات هیجانی و برونگرایی بالاتری برخوردار هستند (۱۳). در مطالعه Paden-Levy (۱۹۸۵) رابطه‌ای بین برونگرایی و داشتن حیوان خانگی به دست نیامد، اما ثبات هیجانی

خانه امری کاملاً عادی است. در کشور ما نیز افراد یا خانواده‌هایی هستند که از حیوانات خانگی نگهداری می‌کنند. پژوهش‌ها و مطالعات بسیاری در زمینه آثار و پیامدهای نگهداری حیوان خانگی بر وضعیت فیزیکی افراد و همچنین انتقال بیماری‌ها از حیوان به انسان صورت گرفته است (۳)، اما در زمینه پیامدهای روانی نگهداری حیوانات و کار با آنها یا فعالیت در واحدهای پرورش دامی و همچنین بررسی ویژگی‌های شخصیتی این افراد مطالعات زیادی انجام نشده است. نتایج تحقیقات گذشته نشان داده است افرادی که از حیوانات خانگی مراقبت می‌کنند راحت‌تر می‌توانند با مشکلات عاطفی شدید مثل داغدیدگی کنار آیند (۴) و از سلامت هیجانی بالاتری برخوردار هستند (۵). البته در همه مطالعات رابطه مثبت بین نگهداری از حیوان و سلامت روان به دست نیامده است (۶).

Mugford & M'Comisky (۱۹۷۵) در مطالعه خود روی افراد مسن نشان دادند که دادن پرند به این افراد نسبت به دادن گیاه به آنها، سلامت روان آنها را در یک دوره ۶ ماهه بیشتر افزایش می‌دهد (۷). Serpel (۱۹۹۱) نیز در مطالعه خود دریافت که افراد دارای حیوانات خانگی مشکلات روانی کمتری نسبت به افراد گروه شاهد نشان می‌دهند (۸). همچنین نگهداری از حیوانات می‌تواند بهزیستی افراد را تقویت کند و رابطه‌ای بدون تهدید را بوجود آورد و بسیاری از نیازهای عاطفی آنها را نیز برآورده سازد، به شکلی که افرادی که حیوان خانگی دارند یا با حیوانات سر و کار دارند وقایع استرس‌آمیز کمتر، علائم افسردگی کمتر و سلامت جسمانی بهتری را گزارش می‌کنند (۹ و ۱۰). اگرچه Raina و همکاران در سال ۱۳۹۹ به این نتیجه رسیدند که میان صاحبان حیوان و فاقد حیوان از لحاظ سلامت روان شناختی تفاوتی وجود ندارد (۱۱). در بررسی‌هایی که به منظور

با داشتن حیوان خانگی رابطه داشت و افراد دارای حیوان خانگی از روان‌رنجوری پایین‌تری برخوردار بودند (۱۴). در پژوهشی که به وسیله Kidd و همکاران (۱۹۸۳) به منظور بررسی ویژگی‌های شخصیتی صاحبان اسب، مار، لاک‌پشت و پرنده صورت گرفت، نتایج نشان داد که صاحبان اسب از لحاظ جرأت‌ورزی و درون‌گرایی نمرات بالاتری نسبت به ۳ دسته دیگر کسب کردند و هم چنین صاحبان لاک‌پشت سخت‌کوش و قابل اعتمادتر بودند، صاحبان مار جوای تجارب جدید بودند و صاحبان پرنده نیز برون‌گراتر از سایرین بودند (۱۵). اگرچه صاحبان سایر حیوانات همدلی پایین‌تر و پرخاشگری بیشتری را نشان دادند (۱۸-۱۶). Cameron و Mattson در سال ۱۹۷۲ نیز دریافتند صاحبان حیوانات خانگی حیواناتشان را بیشتر از انسان‌های محیط خود دوست دارند (۱۹). Brown و همکاران نیز نشان دادند که این افراد از سطح تعامل اجتماعی پایین‌تری برخوردارند و به احتمال زیاد حیوانات متعلق به خود را جانشین بخشی از این کمبود می‌دانند (۲۰). بنا بر آنچه گفته شد مطالعات پیشین، تفاوت‌های گوناگونی را در سلامت روان و ویژگی‌های شخصیتی افراد دارای انواع حیوانات خانگی نشان داده‌اند. از سوی دیگر این دسته از مطالعات بیشتر در کشورهایی با فرهنگ‌های متفاوت و مغایر با فرهنگ کشور ما انجام شده است. لذا هدف پژوهش حاضر، بررسی وضعیت سلامت روانی و ویژگی‌های شخصیتی صاحبان حیوانات خانگی و صاحبان و کارکنان واحدهای دامپروری شهر تهران می‌باشد.

روش‌بررسی

در این مطالعه توصیفی، از بین صاحبان حیوانات خانگی که در طی یک دوره سه ساله به مراکز

دامپزشکی دانشگاه تهران مراجعه کرده بودند، و صاحبان و کارکنان که در واحدهای دامپروری که در اطراف شهر تهران مشغول فعالیت بودند، پس از کسب رضایت آگاهانه، تعداد ۵۰۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و با استفاده از پرسشنامه سلامت روان عمومی و پرسشنامه خزانه سئوالات شخصیتی بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفتند (۲۱). پرسشنامه سلامت روان عمومی (General Health Questionnaire (GHQ)) که در ایران استاندارد شده است، بصورت خود ارزیابی است و دارای ۲۸ سوال می‌باشد. همچنین این پرسشنامه دارای چهار زیر مقیاس علائم جسمانی، اضطراب، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی است. نمره بالا در هر یک از این خرده مقیاسها نشانگر وجود مشکلات بیشتر است. در پژوهش حاضر مقدار آلفای کرونباخ آن ۰/۹۳ به دست آمد. در مطالعه سلطانی و همکاران نیز مقدار آلفای کرونباخ آن ۰/۹۳ به دست آمده است (۲۲). برای تشخیص افراد دارای مشکلات سلامت روانی از نمره برش کلی ۲۳ و برای هر یک از ابعاد علائم جسمانی، اضطراب، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی از نمره برش ۷ استفاده شد (۲۳). روایی سازه و همزمان این ابزار نیز در حد مطلوب گزارش شده است (۲۴).

پرسشنامه خزانه سئوالات شخصیتی بین‌المللی (International Personality Item Pool (IPIP)) دارای ۵۰ ماده می‌باشد که ۵ صفت شخصیتی برون‌گرایی، سازش‌پذیری، وظیفه‌شناسی، ثبات هیجانی و تجربه اندوزی را می‌سنجد. روایی و پایایی این پرسشنامه هم پیش از آغاز پژوهش حاضر به وسیله پژوهشگران بررسی شد و مقدار آلفای کرونباخ آن برابر ۰/۸۰ به دست آمد. هر ماده در این پرسشنامه روی مقیاسی ۵ درجه‌ای نمره گذاری شده است و آزمودنیها به هر ماده بر اساس میزان درستی آن در

مورد خود(از صفر= عمدتاً نادرست، تا ۴= عمدتاً درست) پاسخ دادند. در انجام این مطالعه کلیه ملاحظات اخلاقی بر اساس معاهده هلسینکی و بازنگری‌های آن لحاظ گردید. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون تحلیل واریانس چند متغیری و آزمون تعقیبی توکی (Post hoc Tukey test) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

جمعیت شناختی این مطالعه نشان داد که میانگین سنی و انحراف استاندارد صاحبان سگ، صاحبان گربه، صاحبان و کارکنان مرغداریها، صاحبان و کارکنان گاوداریها، صاحبان و کارکنان پرورش گوسفند، به ترتیب ۲۸/۷۵، ۳۱/۷، ۲۷/۵۶، ۳۰/۷۷ و ۳۰/۹۷ سال، با انحراف استاندارد ۱۰/۹۰، ۱۲/۹۳، ۱۱/۰۸، ۱۰/۸۸ و ۱۲/۷۷ است. میانگین بعد خانوار برای صاحبان سگ ۳/۸۸، صاحبان گربه ۳/۹۱،

صاحبان و کارکنان مرغداریها ۳/۵۴، صاحبان و کارکنان گاوداری ۳/۹۵ و برای صاحبان و کارکنان واحدهای پرورش گوسفند ۳/۸۴ نفرمی باشد. درصد تاهل، مجرد و همسر از دست داده به ترتیب در صاحبان سگ ۴۴/۶، ۵۳/۵، ۱/۹، در صاحبان گربه ۴۵/۰، ۵۳/۶، ۱/۴، در صاحبان و کارکنان مرغداریها ۴۰/۶، ۵۵/۲، ۴/۲، در صاحبان و کارکنان گاوداری ۴۷/۴، ۴۷/۹، ۴/۶ و برای صاحبان و کارکنان واحدهای پرورش گوسفند ۴۵/۵، ۵۲/۹ و ۱/۶ درصد می‌باشد. جنسیت مرد و زن نیز به ترتیب در صاحبان سگ ۶۶/۲، ۳۳/۸ در صاحبان گربه ۴۰/۷، ۵۹/۳، صاحبان و کارکنان مرغداریها ۶۸/۸، ۳۱/۲، صاحبان و کارکنان گاوداری ۶۹/۱، ۳۰/۹ و برای صاحبان و کارکنان واحدهای پرورش گوسفند ۶۶/۱، ۳۳/۹ درصد می‌باشد. یافته‌های توصیفی زیر مقیاسهای پرسشنامه سلامت روان عمومی و شخصیتی بین المللی در جداول ۱ و ۲ ارائه شده‌اند.

جدول ۱: توزیع میانگین سلامت روان عمومی در صاحبان و نگه‌دارندگان

میهنات فانگی و کارکنان واحدهای دامپروری

سلامت روان عمومی		
زیر مقیاس	گروه	میانگین
علائم جسمانی	صاحب و نگهدارنده گربه	۴/۷۸
	صاحب و نگهدارنده سگ	۳/۶۱
	کارکنان مرغداری	۵/۶۷
	کارکنان گاوداری	۴/۱۹
	کارکنان پرورش گوسفند	۵/۴۳
اضطراب	صاحب و نگهدارنده گربه	۵/۳۸
	صاحب و نگهدارنده سگ	۴/۸۴
	کارکنان مرغداری	۶/۳۹
	کارکنان گاوداری	۵/۹۹
	کارکنان پرورش گوسفند	۵/۴۶

۳/۴۶	۷/۱۷	صاحب و نگهدارنده گربه	ناکارآمدی اجتماعی
۳/۴۹	۷/۷۶	صاحب و نگهدارنده سگ	
۴/۵۲	۷/۷۶	کارکنان مرغداری	
۲/۷۸	۶/۰۴	کارکنان گاوداری	
۳/۲۶	۴/۲۷	کارکنان پرورش گوسفند	
۳	۲/۱۵	صاحب و نگهدارنده گربه	افسردگی
۳/۷۰	۲/۷۵	صاحب و نگهدارنده سگ	
۴/۹۵	۴/۴۷	کارکنان مرغداری	
۴/۲۸	۲/۸۴	کارکنان گاوداری	
۳/۱۶	۲/۲۱	کارکنان پرورش گوسفند	
۱۲/۲۰	۱۹/۴۸	صاحب و نگهدارنده گربه	سلامت روان عمومی (کل)
۱۰/۹۳	۱۶/۹۶	صاحب و نگهدارنده سگ	
۱۷/۹۹	۲۴/۲۸	کارکنان مرغداری	
۱۱/۴۴	۱۹/۰۵	کارکنان گاوداری	
۱۳/۷۰	۱۸/۳۷	کارکنان پرورش گوسفند	

یافته‌های بدست آمده از جدول ۱ نشان می‌دهد گربه و سگ و کارکنان مرغداری در مقایسه با سایر ناکارآمدی اجتماعی در میان صاحبان و نگه دارندگان مشاغل نسبت به حد طبیعی بیشتر است.

جدول ۲: توزیع میانگین تیپ‌های شخصیتی در صاحبان و نگه دارندگان حیوانات خانگی و کارکنان واحدهای دامپروری

شخصیت بین المللی			
انحراف معیار	میانگین	گروه	زیر مقیاس
۸/۲۵	۲۹/۸۹	صاحب و نگهدارنده گربه	برون گرایی
۷/۱۶	۳۰/۳۱	صاحب و نگهدارنده سگ	
۹/۴۳	۳۰/۳۳	کارکنان مرغداری	
۵/۰۳	۲۹/۱۹	کارکنان گاوداری	
۶/۴۵	۳۱/۷۰	کارکنان پرورش گوسفند	
۷/۳۳	۳۷/۰۵	صاحب و نگهدارنده گربه	سازش پذیری
۵/۸۸	۳۳/۶۵	صاحب و نگهدارنده سگ	
۷/۵۰	۳۶/۷۵	کارکنان مرغداری	
۵/۷۹	۳۶/۸۸	کارکنان گاوداری	
۵/۵۰	۳۶/۷۹	کارکنان پرورش گوسفند	

۹/۱۹	۳۷/۶۸	صاحب و نگهدارنده گربه	وظیفه شناسی
۱۳/۴۸	۳۷/۵۳	صاحب و نگهدارنده سگ	
۸/۴۷	۳۵/۳۹	کارکنان مرغداری	
۸/۲۸	۳۵/۶۱	کارکنان گاوداری	
۵/۸۶	۳۴/۶۱	کارکنان پرورش گوسفند	
۶/۸۷	۲۸/۲۱	صاحب و نگهدارنده گربه	روان رنجوری
۵/۸۸	۲۸/۰۳	صاحب و نگهدارنده سگ	
۱۰/۹۷	۲۸/۵۳	کارکنان مرغداری	
۶/۷۳	۳۱/۳۴	کارکنان گاوداری	
۸/۰۷	۲۷/۶۴	کارکنان پرورش گوسفند	
۶/۷۳	۳۱/۱۶	صاحب و نگهدارنده گربه	تجربه اندوزی
۳/۶۸	۲۸/۱۷	صاحب و نگهدارنده سگ	
۶/۱۶	۳۰/۰۲	کارکنان مرغداری	
۵/۹۴	۳۰/۲۶	کارکنان گاوداری	
۵/۵۶	۳۶/۰۸	کارکنان پرورش گوسفند	

این نیمرخ‌ها دارای بیش از یک متغیر (پنج زیر مقیاس)) است) از تحلیل واریانس چند متغیری برای دستیابی به این هدف استفاده گردید. با استفاده از این روش مشخص گردید سلامت روان پنج گروه تفاوت معنی داری از هم دارند ($p < 0/001$ و $F = 5/47$). همچنین کلیه میانگین زیر مقیاسها به جز زیر مقیاس اضطراب در بین گروه‌ها تفاوت دارد (جدول ۳).

نتایج جدول ۲ حاکی از این واقعیت است که صاحبان و نگه دارندگان حیوانات خانگی مانند سگ و گربه از نظر سازش پذیری در مقایسه با سایر مشاغل رتبه پائین تری دارند و هم چنین از نظر روان رنجوری رتبه بالاتری را کسب کرده‌اند. برای مقایسه نیمرخ‌های شخصیتی و سلامت روان عمومی گروه‌های مورد مطالعه (با توجه به اینکه هر کدام از

جدول ۳: خلاصه یافته‌های آزمون اثر بین آزمودنی‌ها میانگین‌های زیر مقیاسهای پرسشنامه سلامت روان عمومی

متغیر	نوع سوم مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	نسبت F سطح معنی داری
علائم جسمانی	۲۹/۲۹	۴	۷۳/۰۷	۴/۲۹

۰/۱۷	۱/۶۲	۳۵/۶۰	۴	۱۴۲	اضطراب
۰/۰۰۱	۸/۴۶	۱۰۶/۲۲	۴	۴۲۵	ناکارآمدی اجتماعی
۰/۰۰۱	۵/۴۹	۸۸/۱۷	۴	۳۵۳	افسردگی
۰/۰۰۲	۴/۲۲	۷۶۸/۵۴	۴	۳۰۷۴/۱۵	سلامت روان عمومی (کل)

داری از هم دارند ($p < 0/015$ و $F = 7/36$). میانگین زیر مقیاسهای سازش پذیری، روان رنجوری و تجربه اندوزی نیز در بین این گروه‌ها تفاوت دارد (جدول ۴).

در بررسی تفاوت نیمرخ شخصیتی نیز از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده گردید. نتایج این تحلیل نشان داد نیمرخ شخصیتی پنج گروه تفاوت معنی

جدول ۴: خلاصه یافته‌های آزمون اثر بین آزمودنی‌ها میانگین‌های زیر مقیاسهای پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	نوع سوم مجزورات	درجات آزادی	میانگین مجزورات	نسبت F	سطح معنی داری
برون گرایی	۳۳۷	۴	۸۵	۱/۵۵	۰/۱۹۵
سازش پذیری	۸۳۴	۴	۲۰۹	۵/۰۵	۰/۰۰۱
وظیفه شناسی	۷۴۷/۹۰	۴	۱۸۷	۰/۴۶	۰/۷۷
روان رنجوری	۸۸۱	۴	۲۲۱		۰/۰۰۸
تجربه اندوزی	۳۵۲۶	۴	۸۸۲	۳/۵۵ ۲۷/۰۵	۰/۰۰۵

بحث

این یافته‌ها با یافته‌های Parslow در سال ۲۰۰۵ و Kidd و همکاران در سال ۱۹۹۹ همسو است (۱۱ و ۲۴). این یافته‌ها نشان داده‌اند که نگهداری حیوانات خانگی نه تنها تاثیر مثبتی بر سلامت روانی و جسمی افراد ندارد، بلکه در برخی مواقع نیز می‌تواند مشکلاتی را از نظر سلامت روان برای افراد ایجاد کند. با وجود این، یافته‌های این پژوهش با یافته‌های Nicholas و همکاران در سال ۲۰۰۵ و Friedmann در سال ۱۹۹۸ همسو است. از دلایل احتمالی ناهمسویی یافته‌های این پژوهش با

نگهداری از حیوانات خانگی و فعالیت در واحدهای پرورش دامی و آثار مثبت یا منفی آن بر سلامت جسم و روان و یا ویژگی‌های شخصیتی آنها همواره مورد توجه بسیاری از پژوهشگران بوده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که ناکارآمدی اجتماعی صاحبان سگ و گربه و کارکنان واحدهای مرغداری بیشتر از کارکنان واحدهای پرورش گوسفند می‌باشد. همچنین مشکلات سلامت روان کلی کارکنان واحدهای مرغداری بیشتر از گروه کارکنان واحدهای پرورش گوسفند است.

مطالعات دیگر غیر همسو می‌باشد (۱۷ و ۲۵). وجود سطح پایینی از سازش‌پذیری با ویژگی‌هایی از قبیل پرخاشگری همراه است. این موضوع در مطالعات دیگر نیز مورد تأیید قرار گرفته است. کید و همکاران (۱۹۸۳)، در مطالعه خود دریافتند که صاحبان سگ از پرخاشگری بالاتری برخوردار هستند (۱۵). از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان از منحصر بودن مطالعه به شهر تهران و عدم بررسی نمونه‌های سایر شهرستان‌ها نام برد.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد در ایران بر خلاف سایر کشورها که داشتن حیوان خانگی با افزایش سلامت روان همراه است، وضعیت این گونه نمی‌باشد و سلامت روان این افراد با کاهش همراه است. بنابراین بر خلاف سایر کشورها، در ایران ممکن است داشتن حیوان خانگی میزان سلامت روان افراد را کاهش دهد و یا افراد با سلامت روان پایین‌تر تمایل به نگه‌داری حیوانات خانگی داشته باشند. با توجه به تعداد اندک پژوهش‌های از این دست، بنابراین بررسی دلایل چنین اختلافی و همچنین مقایسه با گروه‌های شاهد به پژوهش‌های بعدی موکول می‌گردد.

تشکر و قدردانی

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران که این پژوهش با حمایت مالی این معاونت به شماره طرح ۳۹۳۹ انجام گرفته است و آقای دکتر علی روستا و سرکار خانم طاهره حیدری که ما را در اجرای این پژوهش یاری کرده‌اند صمیمانه تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

دیگر پژوهش‌های انجام شده در سایر کشورها داشتن سبک متفاوت زندگی و هم‌چنین وجود تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و دستورات دینی و فقهی در میان مردم ایران می‌باشد.

مقایسه صاحبان حیوانات خانگی و کارکنان واحدهای مرغداری و گاوداریها با گروه کارکنان واحدهای پرورش گوسفند نشان داد که سازش‌پذیری صاحبان سگ و تجربه‌اندوزی صاحبان سایر گروه‌ها در مقایسه با گروه کارکنان واحدهای پرورش گوسفند پایین‌تر است و این در حالی است که روان‌رنجوری صاحبان سایر حیوانات در مقایسه با گروه کارکنان واحدهای پرورش گوسفند بیشتر است.

در ضمن بین برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی این گروه‌ها با همدیگر تفاوتی دیده نشد. این یافته که صاحبان حیوانات سطح بالاتری از روان‌رنجوری را دارا هستند همسو با یافته‌های Parslow و Kidd و همکاران می‌باشد (۱۷ و ۲۴).

ضمن اینکه این یافته‌ها با یافته‌های Paden-Levy که اعلام کرد افراد دارای حیوانات خانگی روان‌رنجوری پایینی دارند (۲۵)، نیز ناهمسو است. در بعد تجربه‌اندوزی نتایج این مطالعه نشان از سطح پایین‌تر این ویژگی شخصیتی در صاحبان سگ داشت. اگرچه این نتایج با مطالعات Vidovic و همکاران و Kidd و همکاران ناهمسو می‌باشد (۱۸).

در این پژوهش هیچ‌گونه تفاوتی بین سازش‌پذیری در تمامی گروه‌ها مشاهده نگردید. اما صاحبان سگ از این جهت پایین‌تر از چهار گروه دیگر بودند که این یافته با یافته‌های دیگر مطالعات همسو است (۱۷ و ۱۸).

در بعد وظیفه‌شناسی و برون‌گرایی نیز هیچ‌گونه تفاوتی بین گروه‌ها دیده نشد. رابطه برون‌گرایی با بسیاری از مطالعات قبلی همسو (۱۸) و با برخی از

1. Tehrani H, Shojayizade D, Hoseiny SM & Alizadegan SH. Relationship between Mental Health, personality Trait and Life Events in Nurses Working in Tehran Emergency Medical Service(Tehran 115). Iranian Journal of Nursing 2012 Apr; 25(75): 52-9[Article in Persian].
2. Khaghanizade M, Siratinir M, Abdi F & Kaviani H. Review of mental health nurses in hospitals of Tehran Medical Sciences. J Ment Health Princ 2006; 8(31-32): 141-8[Article in Persian].
3. Choobineh H, Rostami R, Mohamadi A, Bahonar AR, Shirani D, Safdari R, et al. A Study on Mental Health Status and Personality Traits of Pet Owners. Armaghani Danesh Journal 2008; 12(2): 99-107[Article in Persian].
4. Akiyama H, Holtzman JM & Britz WE. Pet ownership and health status during bereavement. Journal of Death and Dying 1987; 17(2): 187-93.
5. Garrity TF, Stallones L, Marx MB & Johnson TP. Pet ownership and attachment as supportive factors in the health of the elderly. Anthrozoos 1989; 3(1): 35-44.
6. Stallones L, Marx MB, Garrity TF & Johnson TP. Pet ownership and attachment in relation to the health of U.S. adults, 21 to 64 years of age. Anthrozoos 1990; 4(2): 100-12.
7. Mugford RS & M'Comisky JG. Therapeutic value of cage birds with old people. Pet Animals and Society 1975; 2(1): 54-65.
8. Serpell JA. Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behavior. Journal of the Royal Society of Medicine 1991; 84(12): 717-20.
9. Bagley DK & Gonsman VL. Pet attachment and personality type. J Anthroz 2005; 18(1): 28-42.
10. Schmall VL & Pratt C. Special friends: Elders and pets. Generation: J Am Soci Aging 1986; 10(4): 44-5.
11. Raina P, Waltner Toews D, Bonnett B, Woodward C & Abernathy T. Influence of companion animals on the physical and psychological health of older people: An analysis of a one-year longitudinal study. J Am Geronto Soci 1999; 47(3): 323-9.
12. Johnson B & Warren R. Personality characteristics and self-esteem in pet owners and non-owners. International Journal of Psychology 1991; 26(2): 241-52.
13. Parslow A, Jorm AF, Christensen H, Rodgers B & Jacomb P. Pet ownership and health in older adults: Findings from a survey of 2,551 community-based Australians aged 60-64. Gerontology 2005; 51(1): 40-7.
14. Paden Levy D. Relationship of extraversion, neuroticism, alienation, and divorce incidence with pet-ownership. Psychological Reports 1985; 57(1-3): 868-70.
15. Kidd AH, Kelley HT & Kidd RM. Personality characteristics of horse, turtle, snake, and bird owners. Psychological Reports 1983; 52(3): 719-29.
16. Daly B & Morton LL. Children with pets do not show higher empathy: A challenge to current views. J Anthroz 2003; 16(4): 298-314.
17. Kidd AH & Kidd RM. Factors in adults attitudes to ward pets. Psycho Rep 1989; 65(3): 903-10.
18. Kidd AH & Kidd RM. Personality characteristics and preferences in pet ownership. Psycholo Rep

1980; 46(3): 939-49.

19. Cameron P & Mattson M. Psychological correlates of pet ownership. *Psycho Rep* 1972; 30(1): 286.

20. Brown LT, Shaw TG & Kirkland KD. Affection for people as a function of affection for dog. *Psycho Rep* 1972; 31(3): 957-8.

21. Goldberg LR. The development of markers for the big-five factor structure. *Psychological Assessment* 1992; 4(1): 26-42.

22. Soltani M, Fouladvand KH & Fathi Ashtiani A. The relations of identity, sensation seeking and internet addiction. *J Behavioral Sci* 2011; 4(3): 191-7 [Article in Persian].

23. Noorbala AA, Mohamad K & Bagheri Yazdi SA. Validation of General Health Questionnaire (GHQ-28) as a screening tool for mental disorders in urban population of Tehran in 2000. *Hakim* 2000; 11(4): 47-53 [Article in Persian].

24. Goldberg DP. *Screening for psychiatric disorder*. UK: Routledge; 1989: 108-28.

25. Parslow RA, Jorm AF, Cristensen H, Rodgers B & Jacomb P. Pet ownership and health in older adults: findings from a survey of 2, 551 community-based Australians aged 60-64. *J Geronto* 2005; 51(1): 40-7.

The Relationship Between Contact With Pets And Domestic Animals And Their Owners' Mental Health And Personality Trait

Taheri Mirghaed Ali¹(Ph.D) - Yunesian Masoud²(Ph.D) - Dargahi Hossein³(Ph.D)
Bahonar Alireza⁴(Ph.D) - Bahrami Alireza⁵(M.D.)
Lalehgani Amir⁶(MSc.) - Choobineh Hamid⁷(MPH)

1 Assistant Professor , Aquatic Animal Health & Diseases Department, School of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran
2 Professor, Environmental Health Department, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
3 Professor, Health Care Management Department, School of Allied Medicine, Health Information Management Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
4 Zoonosis Research Center, Tehran University of Medical Sciences & Professor, Food Hygiene and Epidemiology Department, School of Veterinary Medicine, University of Tehran, Tehran, Iran
5 Assistant Professor, Center for Breast Cancer, Academic Center for Education Culture and Research(ACECR) & Ph.D Student in Psychology, School of Psychology and Educational Sciences, Tarbiyate Moddares University, Tehran, Iran
6 Master of Sciences in Psychology, Academic Center for Education Culture and Research(ACECR), Tehran, Iran
7 Ph.D Student in Reproductive Biology, Anatomy Department, School of Medicine & Instructor, Medical Laboratory Sciences Department, School of Allied Medicine, Zoonosis Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Background and Aim: Today, many families either have pets or work in animal husbandry units. It is very important to investigate the mental outcomes of animal care and also to study their keepers' personality traits. This study aims to perform a comparative examination of owners' mental health and character specifications or those of animal husbandry units' personnel.

Materials and Methods: In this descriptive study, about 500 people were selected through available sampling technique. They had contact with animals or worked in a husbandry unit in the suburbs of Tehran. After referring to the veterinary clinic of Tehran University, they were studied using a general health questionnaire and an international personality question bank. The collected data were analyzed using SPSS software as well as multivariate and follow-up tests.

Results: The results of the present study show that all general mental health sub-scales except for anxiety are different in these groups. However, no difference was observed regarding responsibility and extroversion. Meanwhile, the adaptability of dog owners was lower than that of sheep owners; moreover, cattlemen were more irritable than sheep owners.

Conclusion: In sum, the mental health of pet owners of the present study is at a lower level compared to that of those in other countries. It seems that the difference is due to religious and cultural differences existing between the two.

Key words: Domestic Animal Owners, Pets, Mental Health, Personality Traits

* Corresponding Author:
Choobineh H ;
E -mail:
Hchoobineh@tums.acir